

Rıdvan
Şentürk

Yazan

Terörist

TERÖRİST, bir perdelik oyun. Evet, ama bir perdeye hayatı sığdırmak isteyen, hayatın çeşitli gerçeklik düzeyleri arasında gezinirken varoluşumuza ilişkin temel sorular yönelten bir oyun.

TERÖRİST, sahnede başlamış ve sahnede biten bir hayatın hikâyesidir. Bir oyun değil, sahnede doğmuş birinin sonsuzluk çekimlerinin cazibesine tutulmuş hayatıdır.

TERÖRİST, hakikatin karşılıksız yüzleşilebilecek bir sır değil, bedelinin bütün bir hayat olduğunu bilenler için: içinde mütemadiyen yeni

durumların, biçim ve içeriğin göçebe bir tarzda oynadığı mucizevî bir macera; zaman ve mekân sınırlarını aşan helezonik fikirlerin peşinde koşarken nesnelerin düzeni ve algının mantığını yıkıp değiştirmek isteyen bir çılgılık.

8

**Rıdvan
Şentürk**

Yazan
Özgeçmiş

10

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu (1988). 1990 yılında Almanya'ya gitti ve film-drama ve felsefe alanlarında lisans ve yüksek lisans öğrenimini bitirdi. Aynı üniversitede doktorasını sinema alanında modern ve postmodern estetik üzerine yazdı.

Halen İstanbul Ticaret Üniversitesi İletişim Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümünde öğretim üyesidir.

Yayımlanmış bazı eserleri: *Postmoderne Tendenzen im Film (2007-Almanya)*, *Terörist (Oyun-2009)*, *Gülme Teorileri (2010)*, *Postmodern Kaos ve Sinema (2011)*, *Düşünmek*

Ne Demektir? (Heidegger-Tercüme, 2013), *Eleştirel Teorinin Eleştirisi (2013)*, *Türk Sinemasının Durum Analizi (2014)*, *Müzik ve Kimlik (2016)*, *İletişim ve Televizyon Teorileri (2017)*.

Terörist / Çağına Aykırı Bir Adam

Suretlere olmayan trajediler vardır. Onlar varoluşun en keyif verici hasatlarını toplayan, tehlikeli yaşayan kahramanların öykülerini dile getirirler. Hayatları tek kişilik bir oyun olan trajedi kahramanlarının çağına aykırı öyküleridir onlar. Yaşamın kısa süren sahnesinde başrol oynar o kahramanlar hep. Yalnızlık içinde mücadele eden tek başına kahramanların hayatlarının her bir perdesi çiğ gibi düşer sahnelere. Bu tiyatrodaki her bir eylem sadece o kahramanlara aittir ve bu eylemler tekrar geri dönerek sadece o kahramanlara yüklenir. Bu yalnız ve yazgı aşkını oyuncular, sonlu yaşama karşı sonsuz olanı arayan, imkansız isteyen teröristlerdir. İnsanın **kendisiyle** ve **kendine karşı** tek başlılığının göstergesi olan terörist, hayat sahnesinde meydana çıkan saldırgan bir girişimdir.

“**Kendini bilmek**” tecrübesi ile kendi içinde mağara gibi kapalı bir hale gelmiş, kendi kendini oyan bir insanın yaşam trajedisinde yer alan en derin anlam ve eşsiz kutsal çile sahibidir “terörist”. Oyun olağanüstü dolu bir ruhun, metal gibi geçirimsiz bir suskunluk ile karşılaşmasıdır. Yaşam denilen tiyatro sahnesinin perdesinin kapanışının, alinyazısının çizdiği çemberin içinde sonsuza dek dönüşün,

kimsenin yaklaşmadığı- kimsenin konuşmadığı- kimsenin cevaplamadığı, kendi başına mücadele edip, kendi başına ıstırap çekip ve kimsenin dinlemediği bir insanlığın son kahramanıdır O.

Sahnesi bir fikrin boşluğu, tek başlılık ve yalnızlıktan oluşur. Dehşet vericidir; suskun ve cevap vermez yalnızlık O'nun bütün düşüncelerini çepeçevre sarar oyun boyunca. Tüm zamanların ötesinde yer alan ilkel bir dünyanın taş kesilmiş, soyu tükenmiş yalnızlığını yaşar. Kendi en derin merkezinde, ruhunun en güçlü oyunundan habersiz, onu sezemiyor ve hissetmiyor olması da O'nun sonu olacaktır. Bu yalnızlık ne bir seyirci ne bir dinleyici ne bir tanığa sahiptir. Giderek kendi dipsiz derinliklerine iner. Zamanı daha derinden ele alır. Yazgısının sahnesinde dehşet verici bir halde Yazar karakterinin yapayalnız bıraktığı Adam, bir bireyin “kendi ve öteki” dediğimiz varoluşuna yönelik ilişkiler bütünü içinde durmadan/ sonsuza dek devinir. O bir insanın ruh-beden birliği tartışmasının göstergesidir adeta. Kahramanca monoloğunu sürdüren bu trajik sahne oyuncusu giderek vahşileşir, esrimeleri yüzünden giderek terkedilir ve yalnız bırakılır. Oyununu bu boşluk içinde sürdürür ve zamanla huzursuzluğa

kapılır. Sonunda sırf karşılık bulmak, hiç olmazsa muhalefet yaratmak için bir çığlığa dönüşür. Jestleri keskinleşir. Sözlerine akıcı, şiddetli, coşkunluk verici bir keskinlik verir. Varoluş konçertosunun müziğini besteler ama kimse bu besteyi dinlemez. Sırf dinleyici bulmak için dehşet verici ciddiyetine yapay bir neşe katar, alkışsız ve acılı bir soytarıya dönüşür oyunun sonunda. Kendini en son bir kılıç dansı icat eder. Bu dans Yazar'ın onu öldürmesi ile sonlanacaktır. Yeni ve ölümcül sanat O'nu kanlar içinde bırakacaktır. Bu sahneye koyuşun, ölüm dansının gerçek anlamını kimseler sezemez. Sona eren yüzyıla hediye edilmiş bir armağandır bu! Düşünceleri son kez olağanüstü bir biçimde yalpalar, durma noktasına gelir. "Ölüm nedeni: Ölümsüzlüktür".

Oyun için bir "yazar", bir "adam", bir "hizmetçi", bir "iblis" yetiyor ise "biz"ler kimleriz bu hayat sahnesinde o zaman?

Yazarın yazarak yarattığı, Adam'ın eyleyerek yaşadığı oyun, hizmetçi için iktidar savaşında yenildiği bir ortamdır. Yarattığı karmaşaların esiri olan insanlık ve bütün bunun acısını çekmeyi göğüsleyen Adam, çağımızın özgürlük kavramı ile birlikte "insanlık sahnesinde" sorunların dip kuyusuna inmeye gönüllüdür uzun zamandır. Kendini çözme yolculuğunda aşama kaydettikçe, içindeki katili de tahlil eder o yaşamın merdivensiz kuyularında. İşte tam da Adam'ın hakikat ile buluştuğu o an önem arz eder. En büyük tuzak görecedir. En büyük bilmecedir o. Bizleri o kuyunun dibinde bekler durur görece. O kuyu kimleri öldürmüştür daha önce? Öyleyse katil kimdir? Cinayet nedir? İşte bütün mesele budur! İnsanın iktidar tutkusu ve isyanı birer cinayet ise ölen kimdir, öldüren nedir? İnanç mıdır, yoksa insanın özgürlüğünün önünü kesen yollar mıdır suçlu? Bilgisi ve zekası ile iktidar koşulu olan insan da kendi kendisinin

katili olamaz mı bu sonsuz yolculukta; ya da o imkansızın serüveni içinde? Öyleyse kimdir iblis?

İnsanın içindeki eğilim değil midir? Ruhunu iblise satan, ihtiras silindirlerinin altında ezilen, kuytulara dünyanın bütün zevklerini yudumlayan kirlî bir gönül macerası da olabilir Adam ya da üstün insan. Zaman zaman bu hayat denilen zorlu yokuşunu inadına tırmanır O. Varoluş konçertosunu besteler durur. Esaslı bir amaç taşıyor sonsuzluk sahnesinde her eyleminde. O, Kral Oidipus gibi kim olduğunu sorar, Doktor Faust gibi ruhundan kovulur, Prens Hamlet gibi eylemlerinin içinde ölür. Eşsiz anlara şahitlik eder "kendim" dediği öz aynasının karşısında an be an. O sadece bir Adam'dır. Şairin dediği gibi yuvarlağın köşelerini bulmaktır bütünüyle zorlu işi. Aşka gönül ile düşmek ve yanmak, zeka ile düşmek ve kavrulmak, akıl ile düşmek ve çıldırmaktır sonu! Duyguların gülünç cezasına çarptırılmak, aşka düşmeden kalabalığa karışmak, ezilmektir elinde kalan! Ölmeden önce sersem sersem bakınıp durmadan bir yol seçse de ölmektir oyununun sonu!

Adam, bir kişinin O Adam'a kattığıyla "yaşam" içinde var olduğunu bilir. Yaşamının bu bedelini ödemek sürecinde, ruhunu güce ve bilgeliğe satmadan öyküsünü kurgular. O, bir oyun yazarıdır. Özgürlük ve yaratmak kavramları üzerine öz bilgiye açtır. Yaşamını, kendisini ve kavramları algılayış biçimine göre biçimlendirir. O hayat sahnesi içinde ne olduğunu bilir, her şeyden önce hayatın bizden önce koyduğu kurallara verdiği anlam ve değerlerle ilgilidir. Bizi kısıtlayan her ne varsa, aslında bizi kendi kendimizi yaratmaya iten "şey"ler olduğunu bilir. O'nun için "var olana inanmak", onu kabul etmek ya da bütün yaşamsal dış bilgileri kendi süzgecinden geçirip yeni bir form yaratmak seçeneklerinin açılımı

olduğunu sezer. O, bilir ki Adam, bütün sanatların ve ifade tarzlarının altında yatan sebeptir!

İnsandan daha üstün güçlerin olup olmadığı, yaşamın en büyük tartışma konusudur. En önemli sorudur insan için en önce kim vardı? İnsan mı, yoksa tanrı mı? Eğer tanrıysa, yaşamın sonunda Adam O'na geri döner ya da var olduğu sürece gizli bir kadere karşı çıkış/özgürlük çelişmesini içinde taşır, O'nu Adam yapan anlamların özünü oluşturmaya çalışmak için tek yaratım nesnesi "değer"dir. Ve en büyük sorusunu sorar. İnsan kendi değerinin yaratıcısı mıdır?

O, Antik Yunan'ın yüksek insanı ve yüce acılarının kaynaklarına boyun eğişini ifade eden tragedya kahramanı değildir ilk bakışta. Çizginin dışına çıkmaya çalışan hissiyatları ya da bilinçleri, yazgı ile ilgili olan ağır cezalar ile karşılaşan bir kahraman sayılmaz sadece. O, oyun yazarının temelinde, Adam'da bulunan ve kendi ürettiği her şeyin kendi kontrolünden çıkması gibi bir problemin etrafında çözüme ulaştırılan bir karakterdir. Ağır ve acıklı bir hava içinde geçen oyunda "Yazar", O'na olacakları gösterir. Duygularını ve ihtiraslarını kontrol altına almayı öğretir O'na. Yazar bize bu tiyatro salonundan çıkarken ana

düzeni ve kendi düzenimizi bozacak şeylerden sakınma güdüsünü sağlayan bir arınmayı da yanımıza eklemiş olur. Sonuç olarak yapacak bir şey yoktur Yazar için.

Goethe'nin "Her şeyi biliyorsun Faust; yapabileceğin her şeyi yaptın. Ama yine de Faust'sun hala; bir insansın hala. Uğraş, çaba göster ki sen de bir tanrı olasın!" sözünü, bu kez yazarımız Ridvan Şentürk eder Yazar'ın ağzından adeta "Adam" karakteri için oyunun sonunda. İnsanlık atomu da parçalasa, bizlerle birlikte her an yanımızda yaşayan cep telefonlarını da bulsa esas eylemi doğal olarak bir tanrılık isteminin dışına çıkmamıştır. İnsanlığa göre "Tanrı" ne yapmıştır? Yaratmıştır? Kimi? İnsanı! Ya insan? Genetik deneylerle insan yaratır, kitle imha silahlarıyla yok eder, politikalarla dünya üzerinde otorite kurar. Yaratabilmek için yok eder, bu ise yaratmanın ilk koşuludur. Yaratılmış olmanın acısını ve gurura yedirilemiyor oluşunu çeker. Yaratma gücünü kendi eline geçirmeye çabalar. İnternet'i gibi çok hızlı bir hizmetçi yaratır. Yüz binlerce kilometre ötelere sanal ağlarla saniyede ulaşan Faust oyununun Mefisto karakteri gibidir O. Başarabildiği her işin sonunda iştahı kabarıp, kulağı uzar, dili sarkar. İnsan olmanın, Adam yazılmanın

asaleti midir bu yoksa zaafı mı bilinmez. Çünkü O, görecelik kavramının varlığı altındadır hep. Zekası ve bilgileri iktidarını sağlayan hizmetçileridir. Aynı anda da O'nu kendilerine bağladıkları için sonunu hazırlayan etmenlerin başında gelirler onlar. Sonuç başarı ise Adam daha da fazlasını ister, tamlığı arar O. Bütün kavramların içinde eridiği bir sonuçsuzluktur arzu ettiği şey. Oysa bütün sorularının cevabını kapsayan şey, tek alan olmaktır. Hatta "olmak ya da olmamak" değil, şuurun insiyakını şuura teslim etmektir sorun O'nun için bu çağda artık! Bunun için tüm çağları ya da insanlığı yadsır. Kimdir bu arayışın içindeki Adam? O, yetileri ve gücü ile tanrıya ve tanrısal olana ukalalık eden ya da bir başkaldırı sahibi bir "Terörist" midir? Yazar, bir bireyin boy aynasında bütün insanlığı ameliyat masasına yatırır oyunda. Nietzsche gibi, her ne kadar tanrıyı öldüren olarak bilinse de aslında Yazar'da Adam'ı öldürmek zorunda kalır. Yazar, Adam'ın çağıdır, çağdaşdır! Adam ise o çağa başkaldırıdır. Kaygılarının ya da arzusunun nesnesi olmaktan çıkıp bütün

insanlığın kurtuluşunu muştulayan bir çabaya dönüşmüştür O. Nietzsche'nin üst insan kavramını, çağını aşan ve yalnız kendisinin değil bütün insanlığın kurtuluşunu simgeleyen bir tanımla yeniden sunar günümüzde. O'nu bir şeylerin yerine koyar Şentürk, Nietzsche gibi. Yazar'ın kendi yarattığı baskının ve dogmaların sonucu olan amaçsızlık Adam.

Dünyadaki amacından kopmuş, sanki bir körün hareketlerini benimsemesi gibi yabancılaşmıştır insanlık. Bu sorunu birisinin ona izah etmesi şarttır. Tanrı ölmüşse, yeni bir tanrı gerekir. Oysaki yaşam ya da gelişim bir hayvandan başlayan, insanla devam eden ve üst insana ulaşılan bir köprüdür. Bu noktada yeni tanrı, dünyaya coşkuyla bağlanan ve kabul edilemez olanı büyük bir asaletle kabul eden, insanın büyük acısından kaynaklanan bir isyanı doğru yöne itecek olan bir ışıktır. Yoksa bu başkaldırı içindeki her şeye olduğu gibi bu başkaldırıya da tutsak olan insan kendi yıkımını hazırlayacaktır. Bilinçsizce devinen, yücelme olduğu şeyin asıl yıkım

olduğunu fark etmeyen insan, eylemlerine yeniden bir anlam kazandıracak olan yol göstericiye delice bir ihtiyaç duyar. Yazıktır ki o yol gösterici Yazar'dır. Her bir bireyin kendi yazarı vardır ve bireyi bu yazar öldürür. Yazar ise bireyin kendisidir. Asıl acı olan da bireyin bu yazar-adam ikiliğinin farkında olmamasıdır. Kimse kendi birey düzleminde amaçsızlığı kabul etmez. Ama bencillik, tepeden bakış yerine kendi gözlüğünün gösterdiğine körü körüne inanmaya itilen insan, bu ikiliği fark edemeden ölür.

Adam'ın doğumuyla başlar bu uyumsuzluk. Hem tanrılaşmaya hem de ölüme tutsaktır. Tutsak oluşunu, öleceğini bile bile yaşar. Doğuştan ölüme yazgılı bir insan olarak, O'na yapılan bir haksızlığın doğrulanması adına intiharı değil, kendi kendinin katili olmayı seçer karakter. İnsanın içindeki inançsız, rahatsız öldürmektir bu iş. O kendi kutsalı reddeder ve ona küfrederek, O'nu öldürür. Bize Adam ile ilgili gerçek bilgileri veren Yazar, hakikati arayan kendi içini, Adam'ını öldürür. Bu önemli bir tarihtir. Bu tarihin içine girildiğinde, insana ait sürecin anlamı daha iyi kavranır. Neyin neyi kovaladığı açıktır bu evrenselliğin tarihinde.

Evrensellik her dönemde her insanın her toplumun ve her oluşumun hissiyatına, amaçlarına ve

huzursuzluğuna bir şekilde ulaşan bir öngörüdür. İnsanın en temel problemine yönelik cesur bir mittir bu.

Terörist oyunundaki yazar ve adam, Yunan mitolojisindeki hikayelerdeki gibi tanrı-insan çekişmesinin göstergesi, bir uzanımdır. Adam, çağımızda tanık olduğumuz, yaratılan sistemlerin hepsi, kendi dışındaki alemleri himaye altına almaya ya da en azından ondan kendi menfaatleri doğrultusunda yararlanmayı ilk amaç olarak kabul edişine karşındır. Yazar'da O'na. Onlar insanlığın tarihinin canlı örnekleridir. Kendini aşma ve dış alemlere dalma arzusundaki insanın tarihsel belgeleridir. Yazar'ı ve Adam'ı bir bencil olarak nitelemek, onları insanlığın çığıllığı olarak nitelemek kadar kolaydır.

Terörist'in, çağın aykırı insanının son derece basitleşmiş olan bu aykırılığı bir yaratım sorunudur. Oyun asıl yaratıcının yeryüzü varlığını söylediğini söyler açık açık. Tanrı, dünyayı yaratan ve dünyaya buyurandır, onu kalıplara sokandır. Ama onun nimetlerini yaratıcı enerjiye dönüştüren ise insanın ta kendisidir. Sahne perdesi inerken içimizdeki "**terörist**" ile yüzleşme gücümüz var mı diye sormak isteriz? Yüzleşme adına objektif olmak bir kazanç mıdır, yoksa bir kayıp mı? Bu yüzleşme, bu katılım başarılabilir mi? Bencillik nedir öyleyse? Terörist kimdir?